

VKTJ.04.05

Vabakirikud, usuvabadus ja ühiskond

Õppeaastal 2022-2023

Kursuse maht – 6 EAP (6x26t, sellest 36 t auditoorset tööd, 120 t iseseisvat tööd)

Kursuse õppejõud – Helle Liht, MTh, Toivo Pilli, PhD

Õpiväljundid

Õppeaine lõpuks üliõpilane...

- oskab teha lühikese mõtestatud kokkuvõtte vabakirikute ajaloolisest panusest usuvabadusse;
- teab vabakirikliku teoloogia peamisi seiskohti, millest juhendada suhetes riigi ja ühiskonnaga, ning oskab nendest lähtuvalt analüüsida tänapäevaseid olukordi;
- tunneb Eesti Vabariigi põhiseaduse usuvabadust puudutavaid paragrahve ning oskab analüüsida nende rakendamist ja sellega kaasnevat küsimusi kaasaegses Eesti ühiskonnas;
- oskab analüüsida vabakirikute rolli ühiskonnas ning panustada koguduste rolli ühiskondlikul areenil.

Hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid

Hindamismeetodid	Tähts g, E/ME	Hindamiskriteeriumid
1. Kohustusliku kirjanduse lugemiskontroll	17.09 ME	70% testi küsimustest on vastatud õigesti.
2. Kohustusliku kirjanduse lugemiskontroll	18.11 ME	70% testi küsimustest on vastatud õigesti.
3. Kohustusliku kirjanduse lugemiskontroll	16.12 ME	70% testi küsimustest on vastatud õigesti.
4. Rühmatöö. Debatt ühel viimasel ajal ühiskonnas vastukaja leidnud teemal.	11.01 ME	Debati põhiväited on esitatud kirjalikult rühma poolt.

5. Essee ja selle esitus <i>The Cape Town Committment</i>'i tekstist valitud teemal, analüüsidest tekstis esitatud põhimõtteid Eesti oludest lähtuvalt. Maht 20 000 +/- 500 tähemärki. Valikteemad: a) Kristlased ja pluralistlik ühiskond b) Kristlased sekulaarsel töökohal c) Kristlased ja globaliseerunud meedia d) Kristlased ja kunst e) Kristlased ja tehnoloogia f) Kristlased ja avalik ruum g) Kristlased ja etnilised konfliktid h) Kristlased ja vaesed/ekspluateeritud i) Kristlased ja puudega inimesed j) Kristlased ja HIV-positiivsed inimesed k) Kristlased ja kannatav loodu l) Kristlased ja usuvabadus m) Kristlased ja inimesed teistest uskkondadest n) Kristlased ja kannatamine evangeeliumi pärast	18.02-15.04 E Vastavalt kokkulepitud järjekorrale	Essee vastab järgmistele nõuetele: 1. Essee on pealkirjastatud vastavalt valitud teemale. 2. Essee pikkus on 2000 +/- 100 sõna. 3. Essee esitab lühikokkuvõtte <i>The Cape Town Committment</i> teksti vastavast teemast ja seisukohtadest. 4. Essee käsitleb valitud teemat tänapäeva Eesti kontekstis. 5. Argumentatsioonis on kasutatud UT põhjendusi. 6. Essee ülesehitus on loogiline. 7. Essee esitab autori põhjendatud nägemuse koguduse rollist vastavas valdkonnas. 8. Essees on viidatud kursuse kohustuslikule kirjandusele, Eesti koguduste praktikatele/ arusaamadele ning Eesti meedias kajastatud seisukohtadele. 9. Kasutatud allikatele on viidatud nõuetekohaselt.
4. Tagasiside kaasüliõpilaste esseele ja nende ettekannetele.	ME Veebr.-Aprill	Üliõpilane esitab küsimusi ja avaldab oma arvamust vähemalt 3 kaasüliõpilase essee arutelul.

Lõpphinde kujunemine. Õppeaine hinne kujuneb essee ja selle ettekande põhjal. Lisaks peavad olema sooritatud lävendit ületavalt lugemiskontrollid ja antud seminaride käigus tagasiside vähemalt 3 kaasüliõpilase essee ettekandele.

Õppeprotsessi kirjeldus koos kuupäevadega

Auditoorne õpe	Auditoorse sisu ja meetodid	Eelnev iseseisev töö
<u>21. august</u> Toivo Pilli (4)	1. Vabakirikud ja usuvabadus: mida õppida ajaloost?	-

<u>17. september</u> Helle Liht (6)	LUGEMISKONTROLL 2. Koguduse piibellikust ja teoloogilisest alusest. 3. Kiriku ja riigi lahusus. Usuvabadus ja tolerantants. 4. Sotsiaalne kord ja riik. Sotsiaalne kord ja kirik. 5. Kiriku ja riigi kooseksisteerimise erinevad mudelid. Võimalik vabakiriklik mudel suhestumiseks ühiskonnaga	Loe läbi: 1. Riistan, Ain. "400 aastat Thomas Helwyse 'Ülekohtu saladusest', 1. Osa." 2. Riistan, Ain. "400 aastat Thomas Helwyse 'Ülekohtu saladusest', 2. Osa." 3. Peck, Anthony. „Usuvabadus kõigile: baptismi and ja vastutus.“
<u>18. november</u> Helle Liht (4)	LUGEMISKONTROLL 6. Inimõiguste ja õigluse piibellikud ja teoloogilised alused. Vabakiriklik perspektiiv.	Loe läbi: 4. Kiviorg, Merilin. Usuvabadus sekulaarses ühiskonnas. 5. Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, §40, §41, §45. 6. ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon. 7. Wright, Nigel G. „Kirikud ja ühiskondlik kord: baptistlik vaatenurk.“
<u>16. detsember</u> Helle Liht (4)	LUGEMISKONTROLL 7. Vabakirikud ja erinevad teemad kaasaegses Eesti ühiskonnas.	Loe läbi: 8. Pilli, Toivo. <i>Usu värvid ja varjundid: Eesti vabakoguduste ajaloost ja identiteedist</i>. Peatükid 2 ja 4. 9. The Lausanne Movement. <i>The Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action</i>.
<u>11. jaanuar</u> Helle Liht (6)	8. Vabakirikud ja erinevad teemad kaasaegses Eesti ühiskonnas. Debatid.	• Vali rühmaga debati teema. • Debati põhiteesid on kirjalikult vormistatud ja esitatud Moodles. • Vali essee teema.
<u>8. veebruar</u> Helle Liht (4)	9. Esseede esitamine ja arutelu	Essee valmis ja esitatud Moodles vastavalt esitamise järjekorrale.
<u>11. märts</u> Helle Liht (4)	10. Esseede esitamine ja arutelu	Essee valmis ja esitatud Moodles vastavalt esitamise järjekorrale.
<u>15. aprill</u> Helle Liht (4)	11. Esseede esitamine ja arutelu	Essee valmis ja esitatud Moodles vastavalt esitamise järjekorrale.

Kohustuslik ja soovituslik kirjandus

Kohustuslik:

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, §40, §41, §45.
<http://www.pohiseadus.ee>
2. Kiviorg, Merilin. Usuvabadus sekulaarses ühiskonnas. Ette konverentsil „Vaba kogudus, vaba riik.“ Kõrgem Usuteaduslik Seminar, 2018.
Video: <https://youtu.be/7HB-AR9EcSk>
3. Peck, Anthony. „Usuvabadus kõigile: baptismi and ja vastutus.“ – Usuteaduslik Ajakiri, 1/2021 (79): 170-187.
Võrguversioon: [https://usuteadus.ee/wp-content/uploads/2021_1%20\(79\)/US-2021-Peck.pdf? t=1629148436](https://usuteadus.ee/wp-content/uploads/2021_1%20(79)/US-2021-Peck.pdf? t=1629148436)
4. Pilli, Toivo. *Usu värvid ja varjundid: Eesti vabakoguduste ajaloost ja identiteedist*. Tallinn: Allika, 2007. (Eriti 2. ptk, lk 60-89, 4. ptk, lk 125-155.)
5. Riistan, Ain. “400 aastat Thomas Helwyse ‘Ülekohtu saladusest’, 1. Osa.” – Kirik ja teoloogia. <http://kjt.ee/2012/11/400-aastat-thomas-helwyse-ulekohtu-saladusest-1-osa/>
6. Riistan, Ain. “400 aastat Thomas Helwyse ‘Ülekohtu saladusest’, 2. Osa.” – Kirik ja teoloogia. <http://kjt.ee/2012/12/400-aastat-thomas-helwyse-ulekohtu-saladusest-2-osa/>
7. The Lausanne Movement. *The Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action*. The Third Lausanne Congress, 2011.
Võrguversioon: <https://www.lausanne.org/content/ctc/ctcommitment>
8. Wright, Nigel G. „Kirikud ja ühiskondlik kord: baptistlik vaatenurk.“ – Usuteaduslik Ajakiri, 1/2021 (79): 150-169.
Võrguversioon: [https://usuteadus.ee/wp-content/uploads/2021_1%20\(79\)/US-2021-Wright.pdf? t=1629148435](https://usuteadus.ee/wp-content/uploads/2021_1%20(79)/US-2021-Wright.pdf? t=1629148435)
9. ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon.
<http://www.vm.ee/et/uro-inimoiguste-ulddeklaratsioon>

Soovituslik kirjandus:

1. Lehtsaar, Tõnu jt. „Usu- ja veendumusvabadus – millise määrani sallitav, millise määrani salliv?” Arvamusfestival, 2020. Video:
<https://www.facebook.com/390158814428177/videos/611194522927272>
2. Saumets, Andres. “Riigi ja kiriku suhete ideed ning praktika ameerikaliku vabakiriku paradigma taustal.” – KVÜÕA toimetised, nr 13/2010.
3. Saumets, Andres. Demokraatia koguduses? – Teekäija, nr 72-73, 2007.
4. Weber, Max. Protestantlikud sektid ja kapitalismi vaim. – Kogumikus Max Weber “Protestantlik eetika ja kapitalismi vaim. Protestantlikud sektid ja kapitalismi vaim”, Tallinn: Varrak, 2007.
5. Wright, Nigel G. *Free Church, Free State: The Positive Baptist Vision*. Milton Keynes: Paternoster, 2005.